

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Географічний факультет
Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів

Наконечний Юрій, Паньків Зіновій

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

*методичні вказівки
для виконання самостійної роботи студентів*

Львів – 2024

Рекомендовано Вченою радою
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка.
Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Укладачі: доц. Наконечний Юрій Ігорович, Паньків Зіновій Павлович
Рецензент: проф. Бомба Мирослав Ярославович, професор кафедри
готельно-ресторанної справи та харчових технологій (Львівський
національний університет імені Івана Франка)
Комп'ютерна верстка: Наконечний Юрій
Макет: Наконечний Юрій

Управління земельними ресурсами: методичні вказівки / уклали
Наконечний Ю.І., Паньків З.П. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 67
с.

Методичні вказівки укладено згідно з навчальною програмою для студентів географічного факультету спеціальності 103 – Науки про Землю для освітньої програми «Ґрунтознавство та експертна оцінка земель». Метою курсу є ознайомлення студентів із: передумовами розвитку системи управління земельними ресурсами; методичними основами управління земельними ресурсами; механізмами та функціями управління земельними ресурсами; особливостями управління земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, форм власності та цільового призначення; узгодженням та гармонізацією земельного законодавства України із законодавством ЄС.

Методичні вказівки ознайомлять студентів із структурою курсу. Подана програма лекцій, перелік запитань для самоконтролю, список рекомендованої літератури до кожної теми, а також тестові завдання на іспит.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2024
© Наконечний Юрій Ігорович, 2024
© Паньків Зіновій Павлович, 2024

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	4
ТЕМА 1. ВСТУП. ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	7
ТЕМА 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	9
ТЕМА 3. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	11
ТЕМА 4. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	13
ТЕМА 5. МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	15
ТЕМА 6. ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	17
ТЕМА 7. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА РІЗНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ РІВНЯХ	19
ТЕМА 8. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ	21
ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ РІЗНОГО ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	23
ТЕМА 10. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	25
ТЕМА 11. ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС	27
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	29

ВСТУП

Проблемам управління земельним фондом України, її регіонів і населених пунктів в останні роки приділяється все більше уваги. Адже розвиток земельного ладу будь-якої країни пов'язаний із встановленням і практичною реалізацією порядку, принципів і правил, що забезпечують правовий, економічний, екологічний і соціальний режим організації використання земельних ресурсів як просторового базису всіх галузей економіки країни, засобу виробництва у сільському і лісовому господарстві, скарбниці природних багатств, територіальної основи життєзабезпечення держави і підтримання здоров'я населення.

Економічні перетворення в Україні багато в чому визначили роль і значення управління земельними відносинами і земельними ресурсами. Це пов'язано з тим, що земля, крім її традиційних властивостей (засіб виробництва, територіальний базис, природне тіло та ін.), стала об'єктом правовідносин і об'єктом нерухомості, особливо у сільську господарстві.

Тому з'явилися нові принципи і методи управління земельними ресурсами, які дають змогу збільшити оподатковувану базу і збір бюджетних доходів, залучити інвестиції у розвиток муніципальних утворень і регіонів, створити ефективну систему забезпечення прав і гарантій для суб'єктів земельних відносин.

Одним із найважливіших факторів управління земельними ресурсами на всіх адміністративно-територіальних рівнях є система землеустрою і державного земельного кадастру, які становлять інформаційну основу державного управління територіями й економічним регулюванням земельних відносин. При цьому всі складові системи управління повинні бути адаптовані до ринкових умов. Особливо це важливо при розробці економічно та екологічно обґрунтованих засобів землеустрою, оцінки земель різних категорій, законодавчій зміні принципів і правил оподаткування об'єктів земельних відносин.

Вивчення та розробка заходів з удосконалення системи управління земельними ресурсами в різних соціально-економічних формаціях є надзвичайно важливим, оскільки вони чи не найголовніші в системі економічних відносин. Яке б суспільство ми не взяли, воно завжди розвивалось на землі залежно від її використання. Аналіз розвитку управління земельними ресурсами свідчить про те, що воно ґрунтується на поєднанні використання землі як природного ресурсу, територіального базису і основного засобу виробництва; різноманітності форм власності на землю; державному регулюванні землекористуванням незалежно від форм господарювання тощо.

Дисципліна „Управління земельними ресурсами” призначена для підготовки бакалаврів за спеціальністю 103 – Науки про Землю для освітньої програми «Ґрунтознавство та експертна оцінка земель».

Структура курсу „ Управління земельними ресурсами ”: 150 годин, з них – 24 години лекцій, 24 години – практичних занять, 102 години відведено на самостійну роботу студентів.

Для контролю навчального процесу заплановано два змістових модулі. Підсумковий контроль завершується іспитом. Самостійна робота передбачає вивчення окремих тем, виконання індивідуальних завдань. Після назви теми вказано кількість годин самостійної роботи студента.

Мета курсу – ознайомлення студентів із: передумовами розвитку системи управління земельними ресурсами; методичними основами управління земельними ресурсами; механізмами та функціями управління земельними ресурсами; особливостями управління земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, форм власності та цільового призначення; узгодженням та гармонізацією земельного законодавства України із законодавством ЄС.

Завдання курсу:

- ✓ ознайомлення студентів з історичними та соціальними передумовами розвитку системи управління земельними ресурсами;
- ✓ вивчення теоретичних, законодавчих, нормативно-правових основ управління земельними ресурсами;
- ✓ ознайомлення студентів з принципами, методами, функціями та механізмами управління земельними ресурсами;
- ✓ характеристика особливостей управління земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, різних форм власності та різного цільового призначення;
- ✓ ознайомлення студентів із земельним законодавством України та ЄС, його узгодженням та гармонізацією;
- ✓ набуття практичних навичок з планування управління земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, форм власності та цільового призначення.

В результаті вивчення курсу “Управління земельними ресурсами” студент повинен

знати:

- основи управління земельними ресурсами;
- методи, функції та механізми управління земельними ресурсами;

- особливості управління земельними ресурсами різних форм власності, цільового призначення, форм власності;
- організаційну структуру управління земельними ресурсами на різних рівнях.

ВМІТИ:

- збирати, узагальнювати та аналізувати відомості про сучасний стан використання та управління земельними ресурсами;
- виявляти системні недоліки у сучасній структурі землекористування;
- розробляти інноваційно-інвестиційні проекти реформування землеволодінь, землекористувань;
- формувати елементи екологічної мережі в межах землеволодінь;
- приймати управлінські рішення щодо розвитку ринку землі та оптимізації його інфраструктури.

Для самостійної роботи студента пропонуємо перелік питань до кожної теми курсу „Управління земельними ресурсами”, а також список літератури з кожної теми. Вкінці подано перелік тестових запитань із варіантами відповідей.

Опрацювання цих питань і розв’язання тестових завдань дасть змогу студентам ретельно підготуватись до складання іспиту та отримати глибші знання з курсу.

ТЕМА 1

ВСТУП. ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ (4 год.)

1. Вступ.
2. Земельні ресурси, як об'єкт управління.
3. Коротка історія еволюції управління земельними ресурсами в Світі.
4. Управління земельними ресурсами на території України у період окупації царською росією.
5. Управління земельними ресурсами в Україні у період радянської окупації.
6. Розвиток управління земельними ресурсами в незалежній Україні.

Запитання для самоконтролю:

- 1) Охарактеризуйте актуальність вивчення проблем управління земельними ресурсами.
- 2) Земельні ресурси, як просторовий базис і головний засіб виробництва.
- 3) Розкрийте проблему раціонального використання земельних ресурсів з ракурсу власника землі і орендаря.
- 4) Яким критерієм повинно відповідати раціональне використання землі?
- 5) У чому полягають відмінності у поняттях „земельні ресурси” і „земельно-ресурсний потенціал”?
- 6) Охарактеризуйте поняття „грунтовий покрив” та „родючість ґрунтів”.
- 7) Дайте характеристику трьох рівнів визначення суті поняття „земельні ресурси”.
- 8) Охарактеризуйте перший період розвитку управління.
- 9) Внесок А. Сміта, Р. Оуена і Ч. Беббіджа в індустріальний період розвитку управління.
- 10) Коротко охарактеризуйте п'ять управлінських революцій.
- 11) Розвиток управлінських ідей на території України у XVII–XVIII століттях.
- 12) Еволюція управлінських рішень в Україні у XIX – початку XX століття.
- 13) Реформування системи земельних відносин після радянської окупації України у 1920–1930-х роках.
- 14) Розвиток системи управління земельними ресурсами в Україні у 1940–1950-х роках.
- 15) Створення проектного інституту із землевпорядкування „Укрземпроект” та його обласних експедицій.
- 16) Охарактеризуйте витоки вчення про ерозію ґрунтів в Україні у 1960–1970-х роках XX століття.

- 17) У чому, на Вашу думку, полягають проблеми управління земельними ресурсами під час радянської окупації України.
- 18) Дайте коротку характеристику теоретичних і методичних аспектів управління земельними ресурсами в незалежній Україні.
- 19) Охарактеризуйте проблеми управління земельними ресурсами з часу відновлення незалежності України.
- 20) Еволюція Державного комітету України по земельних ресурсах (Держкомзем) з 1992 по 2015 роки.
- 21) Як, на Вашу думку, можна вдосконалити систему управління земельними ресурсами на сучасному етапі її розвитку.

Рекомендована література:

1. Горлачук В. В. Розвиток землекористування в Україні. К. : Довіра, 1999. 254 с.
2. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохнича. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
3. Паньків З. П. Еволюція землекористування в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 188 с.
4. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
5. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
6. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2006. 360 с.
7. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
8. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : Навч. посіб. / Сохнич А. Я., Горлачук В. В., Наход А. В., Песчанська І. М., Смолярчук М. В. / за ред. А. Я. Сохнича. Львів: ПП „Арал”, 2008. 255 с.
9. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
10. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 2
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ
РЕСУРСАМИ (2 год.)

1. Поняття та мета управління земельними ресурсами.
2. Основні завдання управління земельними ресурсами.
3. Функції управління земельними ресурсами
4. Принципи управління земельними ресурсами.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Охарактеризуйте дві складові системи управління: управляючу і керовану.*
- 2) *Дайте характеристику об'єкта і предмета управління земельними ресурсами.*
- 3) *Розгорнуто охарактеризуйте мету управління земельними ресурсами.*
- 4) *Що собою являють суб'єкти управління земельними ресурсами.*
- 5) *Перелічіть основні завдання державного управління земельними ресурсами.*
- 6) *Які умови необхідно виконати для вирішення завдань управління земельними ресурсами?*
- 7) *Функції безпосереднього управління земельними ресурсами: етапи проведення.*
- 8) *Які функції опосередкованого управління земельними ресурсами?*
- 9) *Охарактеризуйте суть поняття „принципи управління”.*
- 10) *Перелічіть основні принципи управління земельними ресурсами.*
- 11) *У чому полягає принцип економічного регулювання раціонального землекористування?*
- 12) *Суть принципу цільового використання земель.*
- 13) *Дайте характеристику принципу пріоритету сільського господарства на землю.*
- 14) *У чому полягає принцип регіонального підходу?*
- 15) *Принцип регіонального підходу – основа регіоналізації сільського господарства.*
- 16) *Охарактеризуйте принцип пріоритету екології над економікою.*
- 17) *У чому полягає принцип урахування людського фактора?*
- 18) *Дайте характеристику принципу державного протекціонізму і регулювання господарської діяльності.*
- 19) *Суть принципу комплексності й планованості.*
- 20) *У чому полягає принцип системності?*
- 21) *Особливості використання принципу етичності в управлінні земельними ресурсами.*

Рекомендована література:

1. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-200», 2006. 224 с.
2. Гуцуляк Ю. Г. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки. Чернівці : Прут, 2002. 124 с.
3. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення / За ред. С. І. Дорогунцова. Київ, 2002. 134 с.
4. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
5. Земельні ресурси України // В. В. Медведєв, Т. М. Лактіонова. К. : Аграрна наука, 1998. 150 с.
6. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохнича. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
7. Паньків З. П. Земельні ресурси : Навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.
8. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навчальний посібник / За ред. М. Г. Ступеня. Львів : Апріорі, 2003. 341 с.
9. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
10. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
11. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
12. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
13. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : Навч. посіб. / Сохнич А. Я., Горлачук В. В., Наход А. В., Песчанська І. М., Смолярчук М. В. / за ред. А. Я. Сохнича. Львів : ПП „Арал”, 2008. 255 с.
14. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
15. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 3

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ (2 год.)

1. Поняття методів управління земельними ресурсами.
2. Метод системного аналізу.
3. Програмно-цільовий метод.
4. Метод землеустрою.
5. Метод моделювання.

Запитання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає суть поняття „метод управління”?
- 2) Перелічіть основні методи управління.
- 3) Розкрийте суть соціальних методів управління.
- 4) У чому полягають економічні методи управління?
- 5) Охарактеризуйте основні організаційно-адміністративні методи управління.
- 6) Які виділяють основні групи методів управління земельними ресурсами?
- 7) Охарактеризуйте поняття „система”.
- 8) Дайте коротку характеристику основним модифікаціям системного підходу.
- 9) У чому полягають відмінності у системно-комплексному і системно-структурному модифікаціях системного підходу?
- 10) Чим відрізняються системно-функціональний і системно-цільовий модифікації системного підходу?
- 11) Суть програмно-цільового методу управління.
- 12) Що таке комплексно-цільова програма?
- 13) Перелічіть види комплексно-цільових програм і дайте їх коротку характеристику.
- 14) Які є основні етапи формування комплексно-цільових програм?
- 15) Використання графічних методів і сіткового планування в системі управління.
- 16) Суть методу землеустрою.
- 17) Виділіть основні особливості землеустрою, як методу управління.
- 18) Перелічіть етапи здійснення землеустрою.
- 19) Встановіть взаємозв'язок функцій управління земельними ресурсами із землевпорядними діями.
- 20) У чому полягає метод моделювання?
- 21) Що Ви розумієте під управлінським моделюванням?

Рекомендована література:

1. Гуцуляк Ю. Г. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки. Чернівці : Прут, 2002. 124 с.
2. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення / За ред. С. І. Дорогунцова. Київ, 2002. 134 с.
3. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохнича. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
4. Новаковська І. О. Економіка землекористування: навч. посіб. К.: Аграр. наука, 2018. 400 с.
5. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
6. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навчальний посібник / За ред. М. Г. Ступеня. Львів : Апріорі, 2003. 341 с.
7. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
8. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
9. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
10. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
11. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : Навч. посіб. / Сохнич А. Я., Горлачук В. В., Наход А. В., Песчанська І. М., Смолярчук М. В. / за ред. А. Я. Сохнича. Львів : ПП „Арал”, 2008. 255 с.
12. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
13. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 4
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ
УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ (2 год.)

1. Конституційна основа управління земельними ресурсами.
2. Земельний кодекс, як законодавча основа управління земельними ресурсами.
3. Стандарти, норми, правила, регламенти, методичні рекомендації, інструкції, як інструментарій управління земельними ресурсами.
4. Державні стандарти як інструментарій управління земельними ресурсами.
5. Методика оцінки ефективності організаційної системи управління земельними ресурсами.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Конституція України, як стратегічна правова база управління земельними ресурсами.*
- 2) *Коротко охарактеризуйте рівні управління земельними ресурсами.*
- 3) *Земельний кодекс України, як один із основних законодавчих актів України, які регламентують раціональне використання й охорону земель.*
- 4) *Які концептуальні норми Конституції України розвиваються у Земельному кодексі?*
- 5) *Охарактеризуйте структуру Земельного кодексу України.*
- 6) *Яким чином у Земельному кодексі України висвітлені питання власності на землю?*
- 7) *Проблема охорони земель у Земельному кодексі України.*
- 8) *Що формують для розробки стандартів в організаційно-адміністративному регулюванні використання земельних ресурсів?*
- 9) *Дайте визначення поняттям „екологічне нормування” і „система екологічного нормування”?*
- 10) *Чим відрізняються природоохоронні норми від екологічних?*
- 11) *У чому полягають відмінності екологічних нормативів від регламентів?*
- 12) *Дайте визначення поняттям „екологічні правила” та „екологічні вимоги”.*
- 13) *Порівняйте екологічний норматив якості об’єктів навколишнього природного середовища і екологічний норматив антропогенного навантаження.*
- 14) *Охарактеризуйте ресурсогосподарські нормативи.*
- 15) *З яких трьох блоків складається нормативна база раціонального використання земельних ресурсів?*

- 16) Дайте характеристику комплексу природоохоронних норм у землекористуванні.
- 17) Що передбачають екологічні норми якісного стану екосистем?
- 18) Суть поняття „стале землекористування”.
- 19) Коротко охарактеризуйте ключові процеси і показники, що потребують контролю при перетворенні існуючої системи землекористування у сталу.
- 20) Які методичні підходи застосовуються до оцінки організаційної системи управління земельними ресурсами?

Рекомендована література:

1. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення / За ред. С. І. Дорогунцова. Київ, 2002. 134 с.
2. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
3. Мартин А. Г. Регулювання ринку земель в Україні. дис. ... д-ра біол. наук. Київ, 2013.
4. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохнич. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
5. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
6. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
7. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
8. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
9. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : Навч. посіб. / Сохнич А. Я., Горлачук В. В., Наход А. В., Песчанська І. М., Смолярчук М. В. / за ред. А. Я. Сохнич. Львів : ПП „Арал”, 2008. 255 с.
10. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
11. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 5

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ (2 год.)

1. Правові механізми.
2. Організаційно-економічні механізми.
3. Організаційно-фінансові механізми.
4. Землевпорядні механізми.
5. Організаційно-правові засади регулювання ринку земель

Запитання для самоконтролю:

- 1) У яких напрямках здійснюється законодавчо-нормативне регулювання державною використанням та охороною земель?
- 2) На основі чого здійснений поділ земель України на категорії?
- 3) Які категорії земель земельного фонду України виділялися у Земельному кодексі України за 1990 рік?
- 4) Які зміни відбулися у Земельному кодексі України за 2001 рік стосовно поділу земельного фонду на категорії і чому?
- 5) Охарактеризуйте механізм встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок органами державної влади та місцевого самоврядування.
- 6) Проблема нормування землекористування в управлінні?
- 7) Економічна оцінка земель, її значення в управлінні земельними ресурсами в Україні.
- 8) Суть нормативної грошової оцінки земельних ділянок.
- 9) Відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва.
- 10) Охарактеризуйте принцип платності використання землі.
- 11) Суб'єкти і об'єкти плати за землю.
- 12) Стимулювання раціонального використання та охороны земель: потреба і проблеми здійснення.
- 13) Які методи економічного стимулювання раціонального використання та охороны земель передбачене в Земельному кодексі України?
- 14) За допомогою яких конкретних методів можлива реалізація економічного стимулювання землеохоронної діяльності на практиці?
- 15) Перелічіть організаційно-фінансові механізми управління земельними ресурсами.
- 16) Що таке зонування земель і для чого її здійснюють?
- 17) Які територіальні зони можуть входити до складу земель поселень?
- 18) Охарактеризуйте землевпорядно-оптимізаційні механізми управління земельними ресурсами.

- 19) *Дайте характеристику організаційно-правових засад регулювання ринку земель на загальнодержавному рівні.*
- 20) *Характеристика організаційно-правових засад регулювання ринку земель на місцевому рівні.*

Рекомендована література:

1. Гуцуляк Ю. Г. Управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки. Чернівці : Прут, 2002. 124 с.
2. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення / За ред. С. І. Дорогунцова. Київ, 2002. 134 с.
3. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
4. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохничя. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
5. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
6. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навчальний посібник / За ред. М. Г. Ступеня. Львів : Априорі, 2003. 341 с.
7. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
8. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
9. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
10. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
11. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
12. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 6

ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ (2 год.)

1. Загальні функції управління.
2. Функції управління земельними ресурсами.

Запитання для самоконтролю:

- 1) Що таке функції управління? Перелічіть загальні функції управління.
- 2) Охарактеризуйте такі загальні функції управління, як планування.
- 3) Дайте характеристики таким загальним функціям управління, як організація.
- 4) У чому полягають такі загальні функції управління, як мотивація?
- 5) Охарактеризуйте такі загальні функції управління, як контроль.
- 6) Перелічіть функції управління земельними ресурсами.
- 7) Охарактеризуйте законодавче та нормативно-методичне забезпечення як функцій управління земельними ресурсами.
- 8) Суть функції вивчення і картографування земель.
- 9) Землепорядкування – одна з важливих функцій управління земельними ресурсами.
- 10) Державний земельний кадастр як функція управління земельними ресурсами.
- 11) У чому полягає функція державного контролю за використанням і охороною земель?
- 12) Моніторинг земель як функція управління земельними ресурсами.
- 13) Суть економічного регулювання раціонального землекористування.
- 14) Якою є мета функції вирішення земельних спорів?
- 15) Перелічіть основні завдання функції експертизи землепорядної документації.
- 16) Яка мета функції стандартизації й нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів?
- 17) Що представляє собою така функція, як розвиток інфраструктури ринку землі?
- 18) Розвиток державної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців для роботи в системі державних земельних органів.
- 19) Охарактеризуйте таку функцію управління земельними ресурсами, як встановлення права земельного сервітуту.
- 20) У чому полягає функція забезпечення гарантії права на землю?
- 21) Що передбачає функція обмеження прав на земельну ділянку?
- 22) Суть функції відповідальності за порушення чинного законодавства.

Рекомендована література:

1. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-200», 2006. 224 с.
2. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
3. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохничя. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
4. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
5. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навчальний посібник / За ред. М. Г. Ступеня. Львів : Апріорі, 2003. 341 с.
6. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
7. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
8. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
9. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
10. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
11. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 7

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ НА РІЗНИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ РІВНЯХ (2 год.)

1. Особливості управління земельними ресурсами на регіональному рівні.
2. Особливості управління земельними ресурсами у м. Києві.
3. Особливості управління земельними ресурсами на місцевому рівні.
4. Особливості управління земельними ресурсами у великих містах.

Запитання для самоконтролю:

- 1) Перелічіть фактори, що мають вплив на систему управління земельними ресурсами в регіонах.
- 2) Охарактеризуйте особливості управління земельними ресурсами в Київській області.
- 3) Яка послідовність дій рекомендується при запровадженні системи управління земельними ресурсами регіонів?
- 4) Якими є ключові аспекти посилення державної регіональної земельної політики на землях сільськогосподарського призначення?
- 5) Дайте визначення поняття „міські землі”.
- 6) Що належать до міських земель відповідно до Земельного кодексу України?
- 7) У чому полягають особливості міста Києва як столиці України?
- 8) Які є основні недоліки існуючого зонування м. Києва?
- 9) Що належить до основних цілей управління земельними ресурсами на місцевому рівні?
- 10) Яким чином розподіляються завдання управління земельними ресурсами муніципалітету між різними органами?
- 11) Які умови необхідно забезпечити для того, щоб створити реально діючу систему й уникнути необґрунтованих фінансових витрат при створенні муніципальної земельно-кадастрової системи (ЗКС)?
- 12) Перелічіть види інформації, необхідні для системи управління територією.
- 13) Як допомагає картографічний спосіб при використанні земельно-інформаційних технологій?
- 14) Перелічіть найважливіші напрями державної земельної політики в містах.
- 15) Якими є основні напрями використання земель міст?
- 16) Які тенденції мають вплив на перспективне використання міських територій?
- 17) Охарактеризуйте тенденції, пов'язані з біомікрокліматичним середовищем існування.

- 18) У чому полягає небезпека розвитку тенденції будівництва багатофункціональних житлових комплексів?
- 19) Перелічіть необхідні кроки проведення дослідження з питань землекористування у містах.
- 20) Які зони повинні бути зазначені у проекті землеустрою конкретного району міста?

Рекомендована література:

1. Бриндзя З. Ф. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів Західного регіону України. Тернопіль : Збруч, 1996. 186 с.
2. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
3. Земельні ресурси України // В. В. Медведєв, Т. М. Лактіонова. К. : Аграрна наука, 1998. 150 с.
4. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохничя. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
5. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
6. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
7. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
8. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
9. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
10. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
11. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
12. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 8
УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ РІЗНИХ ФОРМ
ВЛАСНОСТІ (2 год.)

1. Управління земельними ресурсами як об'єктом права власності.
2. Управління землями державної власності.
3. Управління землями комунальної власності.
4. Управління землями приватної власності.
5. Управління землями, що надані іноземним особам і державам.
6. Управління землями спільної власності.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Особливості управління земельними ресурсами як об'єкта права власності.*
- 2) *Назвіть землі державної власності, що не можуть передаватись у комунальну власність.*
- 3) *Перелічіть землі державної власності, що не можуть передаватись у приватну власність?*
- 4) *У яких випадках держава набуває право власності на землю?*
- 5) *Коли і за яких обставин виникла комунальна власність на землю в Україні?*
- 6) *Які землі перебувають у комунальній власності в Україні?*
- 7) *Які з земель комунальної власності не можуть передаватись у приватну власність?*
- 8) *Територіальна громада та її право на землю.*
- 9) *Як виникла приватна власність на землю у незалежній Україні?*
- 10) *На яких підставах громадяни набувають право власності на землю?*
- 11) *Особливості приватизації земельних ділянок членами фермерських господарств.*
- 12) *Перелічіть підстави набуття права приватної власності на земельні ділянки юридичними особами.*
- 13) *Охарактеризуйте відмінності підстав набуття права приватної власності на земельні ділянки між фізичними і юридичними особами.*
- 14) *Вкажіть обмеження у передаванні/придбанні у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам земель сільськогосподарського на несільськогосподарського призначення.*
- 15) *У яких випадках іноземні громадяни та особи без громадянства можуть набувати право власності на земельні ділянки в Україні?*
- 16) *Охарактеризуйте особливості права власності на земельні ділянки іноземних громадян, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб.*

- 17) Які є види спільної власності на землю?
- 18) У яких випадках виникає право спільної часткової власності на земельну ділянку?
- 19) Охарактеризуйте особливості права спільної часткової власності на земельну ділянку.
- 20) Суть спільної сумісної власності на землю.

Рекомендована література:

1. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-200», 2006. 224 с.
2. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
3. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохнича. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
4. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
5. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
6. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
7. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
8. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
9. Управління земельними ресурсами : регулювання земельних відносин : Навч. посіб. / Сохнич А. Я., Горлачук В. В., Наход А. В., Песчанська І. М., Смолярчук М. В. / за ред. А. Я. Сохнича. Львів : ПП „Арал”, 2008. 255 с.
10. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
11. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 9
УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ РІЗНОГО
ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (2 год.)

1. Типізація (класифікація) земельних ресурсів як інструментарій управління.
2. Категорії земель як об'єкт державного управління.
3. Залежність цінності та інвестиційної привабливості земельних ресурсів від природно-ресурсного потенціалу.
4. Особливості управління сільськогосподарськими та несільськогосподарськими землями.
5. Особливості управління використанням та охороною земель житлової та громадської забудови.
6. Управління використанням та охороною земель лісового фонду.
7. Управління використанням та охороною земель водного фонду.
8. Управління землями природозаповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
9. Управління землями оздоровчого та рекреаційного призначення.
10. Управління землями історико-культурного призначення.
11. Управління землями з особливим режимом використання.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Які виділяють постійні і тимчасові обмеження права на землю, зумовлені обмеженістю її в природі і незамінністю?*
- 2) *Коротко охарактеризуйте відсоткове співвідношення видів основних угідь.*
- 3) *Охарактеризуйте залежність цінності та інвестиційної привабливості земельних ресурсів від природно-ресурсного потенціалу.*
- 4) *Вкажіть географічні закономірності розподілу природно-ресурсного потенціалу на території України.*
- 5) *Що належить до земель сільськогосподарського призначення?*
- 6) *Дайте правову характеристику земель сільськогосподарського призначення як об'єкта правового режиму.*
- 7) *Поділ земель сільськогосподарського призначення за споживчими властивостями.*
- 8) *Перелічіть види земель несільськогосподарського призначення.*
- 9) *Чим забезпечується державне регулювання містобудівної діяльності?*
- 10) *Перелічіть землевпорядні та містобудівні документи.*
- 11) *Які повноваження мають органи загальної компетенції у галузі управління використанням та охороною земель лісового фонду?*

- 12) Повноваження Державного комітету України по лісовому господарству.
- 13) У чому полягають відмінності у тимчасовому і довгостроковому користування лісами?
- 14) Єдина система органів управління, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері використання і охорони земель водного фонду.
- 15) Перелічіть основні функції Державного комітету України по водному господарству.
- 16) Назвіть об'єкти, які належать до земель природно-заповідного фонду.
- 17) Режим використання земель природно-заповідного фонду.
- 18) Охарактеризуйте режим використання земель оздоровчого призначення.
- 19) Особливості управління землями рекреаційного призначення.
- 20) Дайте характеристику зон охорони пам'яток земель історико-культурного призначення.

Рекомендована література:

1. Водний кодекс України. Документ 213/95-ВР, чинний, поточна редакція від 19.04.2024 р.
2. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-200», 2006. 224 с.
3. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
4. Земельні ресурси України // В. В. Медведєв, Т. М. Лактіонова. К. : Аграрна наука, 1998. 150 с.
5. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник // За ред. Н. І. Титової. Львів : ПАІС, 2005. 368 с.
6. Лісовий кодекс України. Документ 3852-ХІІ, чинний, поточна редакція від 04.01.2024 р.
7. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
8. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
9. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 10

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ І ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ (2 год.)

1. Організаційна структура управління земельними ресурсами на національному рівні.
2. Організаційна структура управління земельними ресурсами на регіональному рівні.
3. Організаційна структура управління земельними ресурсами на місцевому рівні.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Наведіть характеристику принципів проектування організаційної структури управління.*
- 2) *У чому полягає принцип оптимізації поділу праці?*
- 3) *Охарактеризуйте вимоги, які характеризують раціональну структуру проектної організаційної структури управління земельними ресурсами.*
- 4) *Якою є організаційна структура управління земельними ресурсами на національному рівні?*
- 5) *Якими були основні функції Державного агентства по земельних ресурсах України?*
- 6) *Функція Держгеокадастру України щодо формування пропозицій та організація реалізації державної земельної політики.*
- 7) *У чому полягає функція Держгеокадастру України щодо координації та організації розробки законодавчого й нормативно-методичного забезпечення регулювання земельних відносин, організації використання та охорони земель?*
- 8) *Функція Держгеокадастру України щодо координації та організації управління і здійснення землеустрою.*
- 9) *Охарактеризуйте функцію Держгеокадастру України щодо ведення державного земельного кадастру та організація здійснення земельно-кадастрових робіт.*
- 10) *Яким чином Держгеокадастр України організовує моніторинг земель та здійснює державний контроль за дотриманням земельного законодавства, розгляд звернень громадян?*
- 11) *Яке право має Держгеокадастр України з метою реалізації своїх завдань?*
- 12) *Що входить до регіональних органів управління земельних ресурсів?*
- 13) *Які основні завдання обласного головного управління земельних ресурсів?*
- 14) *Перелічіть функції обласного управління земельних ресурсів.*

- 15) Які повноваження покладені на начальника обласного управління земельних ресурсів відповідно до типового положення?
- 16) Особливості функціонування обласного управління земельних ресурсів.
- 17) Охарактеризуйте основні завдання міських управлінь земельних ресурсів.
- 18) Які є повноваження начальника міського управління земельних ресурсів?
- 19) Перелічіть основні завдання районного управління земельних ресурсів.
- 20) Повноваження начальника районного відділу управління земельних ресурсів.

Рекомендована література:

1. Бриндзя З. Ф. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів Західного регіону України. Тернопіль : Збруч, 1996. 186 с.
2. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
3. Земельні ресурси України // В. В. Медведєв, Т. М. Лактіонова. К. : Аграрна наука, 1998. 150 с.
4. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохничка. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
5. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
6. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
7. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
8. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
9. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
10. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
11. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
12. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕМА 11
ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ІЗ
ЗАКОНОДАВСТВОМ ЕС (2 год.)

1. Узгодження земельних правовідносин України з Європейськими нормами.
2. Законодавство ЕС у сфері земельних відносин.
3. Навколишнє середовище.
4. Сільське господарство.

Запитання для самоконтролю:

- 1) *Історія створення Європейського Союзу.*
- 2) *Концепція загальнодержавної програми адаптації законодавства України до Європейського права.*
- 3) *Які є джерела законодавства ЄС?*
- 4) *Вторинне право у законодавстві ЄС.*
- 5) *Земельно-правові норми у законодавстві Європейського Союзу.*
- 6) *Кореляція термінів „грунти” і Європейському Союзу і „землі” в українському Земельному кодексі.*
- 7) *„Оцінка екологічного впливу проектів” (1985 р.).*
- 8) *„Комплексне запобігання забрудненню та контроль за ним” (1996р.).*
- 9) *„Фінансова система для міського середовища” (2001 р.).*
- 10) *Огляд „Тематичної стратегії захисту ґрунту” (2006 р.).*
- 11) *Регулювання відносин на особливих територіях: прибережні зони.*
- 12) *Тематична стратегія для міського середовища (2006 р.).*
- 13) *Регламенти ЄС стосовно екологія і видалення речовин.*
- 14) *Законодавство ЄС по відношенню до діяльності, що породжує особливі ризики.*
- 15) *Конвенцію ООН про боротьбу з опустелюванням (1994 р.).*
- 16) *Директива „Про екологічну відповідальність”.*
- 17) *Охарактеризуйте законодавство ЄС щодо сільського господарства.*
- 18) *Запровадження норм „забруднювач платить”.*
- 19) *„Підходи до сталого сільського господарства” (1999 р.).*
- 20) *„Схема співтовариства для добрив” (2003 р.).*

Рекомендована література:

1. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-200», 2006. 224 с.

2. Галушко В. Т., Білик Ю. Д., Даниленко А. С. Формування ринку землі в Україні. К. : Урожай, 2006. 280 с.
3. Деякі Інституціональні аспекти земельних відносин в Україні: Стан та напрямки вдосконалення / За ред. С. І. Дорогунцова. Київ, 2002. 134 с.
4. Закон України «Про оцінку земель» / Вісник Верховної Ради, 2004, № 15.
5. Земельний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 10 вересня 2019 року: Офіц. текст. К.: Алерта, 2019. 124 с.
6. Земельні ресурси України // В. В. Медведєв, Т. М. Лактіонова. К. : Аграрна наука, 1998. 150 с.
7. Наукові і методичні основи управління земельними ресурсами: монографія / За ред. А. Я. Сохничя. Львів : Українські технології, 2007. 237 с.
8. Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
9. Ступень М. Г. Використання земель населених пунктів: монографія. Львів: Львівський державний агроуніверситет, 2000. 359 с.
10. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами та реєстрація землі в Україні. К. : Довіра, 1998. 224 с.
11. Третяк А. М., Бамбідра Д. І. Земельні ресурси України та їх використання. К. : ТОВ «ЦЗРУ», 2003. 143 с.
12. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами / За редакцією професора А. М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 360 с.
13. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій / І. С. Глушенкова, Т. В. Анопрієнко, І. В. Кошкалда, О. М. Трегуб / Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 85 с.
14. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Р. М. Курильців, Т. М. Прядка, Н. А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
15. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник] / Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Одним із найважливіших факторів управління земельними ресурсами на всіх адміністративно-територіальних рівнях є:

- а) система землеустрою і державного земельного кадастру
- б) система адміністративного поділу України на загальнодержавному рівні
- в) система адміністративного поділу України на регіональному рівні

2. У результаті впливу на землю людської праці на основі природної родючості виникла:

- а) антропогенна родючість
- б) природно-антропогенна родючість
- в) штучна родючість

3. Яка найважливіша відмінність землі від будь-яких інших об'єктів нерухомості і засобів виробництва?

- а) земля не є результатом людської праці
- б) земля може бути відтворена знову на новому місці
- в) більшість просторових властивостей землі у разі їх втрати можна відтворити знову

4. Що називають сукупні ресурси (запаси) земельної території як просторового базису господарської діяльності і розселення людей, засобу виробництва, її біологічної продуктивності та екологічної сталості середовища життя?

- а) біологічні ресурси
- б) ґрунтові ресурси
- в) земельні ресурси

5. Земля (землі) – це:

а) територія суші або її частина (земельна ділянка) з ґрунтами, іншими природними компонентами ландшафту, що органічно поєднані і функціонують разом з нею, є об'єктами власності та господарської діяльності, що здійснюється на основі законодавства України

б) територія суші з природними компонентами ландшафту (за винятком ґрунтового покриву), що органічно поєднані і функціонують разом з нею, є об'єктами власності та господарської діяльності, що здійснюється на основі законодавства України

в) земельна ділянка з ґрунтовим покривом, що є об'єктом власності та господарської діяльності, що здійснюється на основі законодавства України

6. Здатність ґрунту задовольняти потреби рослин в елементах живлення та воді, забезпечувати їх кореневі системи повітрям, теплом, іншими умовами росту і розвитку називають:

- а) родючість ґрунту
- б) біопродуктивність ґрунту
- в) поживний режим ґрунту

7. Система організаційно-господарських, технологічних, нормативно-правових і економічних заходів з відновлення цілісності та еколого-ландшафтних функцій ґрунтового покриву, родючості ґрунтів, захисту їх від забруднення і деградації – це:

- а) відновлення ґрунтів
- б) моніторинг ґрунтів
- в) охорона ґрунтів

8. На якому рівні розуміння поняття „земельні ресурси” вивчаються окремі компоненти землі-території (і/або їх взаємодія) без спеціального визначення їхньої соціальної функції та значення, тобто тільки якісної оцінки об’єктів чи явищ?

- а) еколого-соціально-економічний
- б) природно-ресурсний (або геотехнологічний)
- в) природно-історичний (або природний)

9. На якому рівні розуміння поняття „земельні ресурси” має місце оцінка соціальної функції природних елементів (об’єктів) землі шляхом запровадження поняття „земельні ресурси”?

- а) еколого-соціально-економічний
- б) природно-ресурсний (або геотехнологічний)
- в) природно-історичний (або природний)

10. На якому рівні розуміння поняття „земельні ресурси” виконується поглиблений аналіз соціальних функцій сукупності елементів земельних ресурсів через призму різних територіально-господарських систем або комплексів?

- а) еколого-соціально-економічний
- б) природно-ресурсний (або геотехнологічний)
- в) природно-історичний (або природний)

11. Основоположним механізмом управління земельними ресурсами в ринкових земельних відносинах є:

- а) землеустрій
- б) землевпорядкування
- в) оцінка земель

12. Фахівцю у галузі управління ... належить найбільша заслуга в розвитку теорії державного управління в період, який названий індустріальним (1776–1890):

- а) Р. Оуену
- б) Ч. Беббіджу
- в) А. Сміту

13. Якому вченому належать ідеї гуманізації управління виробництвом, а також визнання необхідності навчання, поліпшення умов праці та побуту робітників?

- а) Р. Оуену
- б) Ч. Беббіджу
- в) А. Сміту

14. У 1833 р. англійський математик ... розробив проект “аналітичної машини” – прообраз сучасної цифрової обчислювальної техніки, за допомогою якої вже тоді управлінські рішення приймалися більш оперативно та обґрунтовано:

- а) Р. Оуен
- б) Ч. Беббідж
- в) А. Сміт

15. Скільки управлінських революцій, які характеризують поворотні моменти в теорії і практиці управління, налічує історія світового соціального управління?

- а) три
- б) п'ять
- в) сім

16. Початок розвитку управлінської науки в Україні було покладено в ... столітті:

- а) XVII ст.
- б) XI ст.
- в) XIX ст.

17. На початку XX ст. під час радянської окупації України основою революційного перетворення земельних відносин стало:

- а) запровадження комунальної власності на землю
- б) скасування кріпосного права
- в) скасування приватної власності на землю

18. Основною формою власності на землю під час радянської окупації України була:

- а) приватна власність
- б) комунальна власність

в) державна власність

19. Значний обсяг робіт з агрогосподарського обстеження земель, що зобов'язувала вести облік не тільки кількості, а і якості земель та угідь, було проведено у ... роках ХХ століття:

а) 30-х роках

б) 50-х роках

в) 80-х роках

20. У якому році було створено проектний інститут із землевпорядкування "Укрземпроект" та його обласні експедиції?

а) 1947 р.

б) 1961 р.

в) 1975 р.

21. Державний комітет України по земельних ресурсах (Держкомзем), який було утворено в червні 1992, напряму підпорядковувався:

а) Президенту України

б) Верховній Раді України

в) Кабінету Міністрів України

22. Найважливішим результатом проведення, започаткованої у 1991 році, земельної реформи, на першому етапі стало:

а) ліквідовано монополію державної власності на землю

б) створення фермерських господарств

в) введено плату за землю

23. У якому році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення»?

а) 2018 р.

б) 2020 р.

в) 2022 р.

24. Весь земельний фонд України, адміністративно-територіальної одиниці, земельні угіддя окремих землеволодінь і землекористувань, що відрізняються за характером використання, правовим статусом, а також земельні ділянки, що не ввійшли в землекористування (землі загального користування) є ...:

а) об'єктом управління земельними ресурсами

б) предметом управління земельними ресурсами

в) завданнями управління земельними ресурсами

25. Процеси організації використання землі, що у межах визначеної території забезпечують усе різноманіття потреб його жителів, є ... :

а) об'єктом управління земельними ресурсами

- б) предметом управління земельними ресурсами
- в) завданнями управління земельними ресурсами

26. У системі управління виділяються дві складові частини:

- а) управляюча і керована
- б) головна і другорядна
- в) загальнодержавна і регіональна

27. Спрямувати розвиток об'єкта у бажаному напрямі через управлінський вплив є ... :

- а) предметом суб'єкта управління
- б) об'єктом суб'єкта управління
- в) завданням суб'єкта управління

28. Концентроване вираження потреб суспільства, що задовольняються на основі використання властивостей землі, є ... управління земельними ресурсами:

- а) предметом
- б) об'єктом
- в) метою

29. Суб'єкти управління поділяються на суб'єкти, що здійснюють ... :

- а) державне, обласне та районне управління
- б) державне, регіональне і місцеве управління
- в) державне, місцеве і внутрішньогосподарське управління

30. На які території поширюється загальне державне управління земельними ресурсами?

- а) всі землі в межах території України
- б) визначені категорії земель України
- в) визначені суб'єкти права на земельні ділянки

31. Хто може здійснювати внутрішньогосподарське управління землями?

- а) власники і користувачі земельних ділянок
- б) районні відділення Держгеокадастру України
- в) місцеві органи самоврядування

32. Збір і аналіз даних про об'єкт управління та керовані процеси відноситься до ... управління земельними ресурсами:

- а) державного
- б) опосередкованого
- в) безпосереднього

33. Зонування земель, прогнозування, планування і проектування використання земель відноситься до ... управління земельними ресурсами:

- а) державного
- б) опосередкованого

в) безпосереднього

34. Розробка і прийняття законодавчих актів (законів, рішень, постанов) і нормативів використання землі до ... управління земельними ресурсами:

а) державного

б) опосередкованого

в) безпосереднього

35. Об'єктивні правила управлінської поведінки, що впливають з потреб суб'єкта управління і надходять до нього у вигляді наукового знання, за допомогою якого досягають поставленої мети – це:

а) способи управління

б) принципи управління

в) закони управління

36. Який принцип управління земельними ресурсами полягає у економічному стимулюванні, відшкодуванні збитків, адекватних заподіяній шкоді землекористуванню, платі за землю або орендній платі за використання землі?

а) економічний

б) цільового використання земель

в) пріоритету екології над економікою

37. Який принцип управління земельними ресурсами полягає у забезпеченні ефективного її використання відповідно до встановленої державою мети (сільськогосподарського призначення, житлової і громадської забудови, лісового і водного фонду тощо)?

а) економічний

б) цільового використання земель

в) пріоритету екології над економікою

38. Який принцип управління земельними ресурсами полягає у тому, що землі з ліпшими за родючістю ґрунтами передають у власність і надають у користування для виробництва сільськогосподарської продукції, оскільки результат праці прямо залежить від характеру і родючості ґрунту, а також від інших властивостей землі як основного засобу виробництва у сільському господарстві?

а) рівноправності всіх форм власності та господарювання на землі

б) пріоритету сільського господарства на землю

в) ринкових відносин

39. Який принцип управління земельними ресурсами полягає в тому, що неформальне впровадження приватної форми власності на землі забезпечить високу її ефективність використання, а передача цієї землі тільки справжньому господарю, який знає і любить землю, на якій йому

доведеться працювати, зможе правильно розпорядитися результатами господарювання?

- а) урахування людського фактора
- б) пріоритету сільського господарства на землю
- в) ринкових відносин

40. Який принцип управління земельними ресурсами впливає з необхідності ставлення до землі як до живого організму?

- а) комплексності й планомірності
- б) системності
- в) етичності

41. Сукупність прийомів і способів впливу на керований об'єкт для досягнення поставлених цілей – це:

- а) прийоми управління
- б) засоби управління
- в) методи управління

42. Які методи управління пов'язані зі способами досягнення соціальних цілей суспільства не тільки економічними, організаційно-адміністративними способами мотивації людської поведінки, а й безпосередньо: через визначення соціальних цілей, підвищення якості життя?

- а) організаційно-адміністративні
- б) економічні
- в) соціальні

43. Які методи управління являють собою способи досягнення економічних цілей управління (засобу) на основі реалізації вимог економічних законів?

- а) організаційно-адміністративні
- б) економічні
- в) соціальні

44. Методи економічного стимулювання відносяться до ... методів управління:

- а) організаційно-адміністративних
- б) економічних
- в) соціальних

45. Основною формою реалізації і застосування яких методів управління є розпорядження й оперативне втручання у процес управління?

- а) організаційно-адміністративних
- б) економічних
- в) соціальних

- 46. Які методи відрізняє від інших чітка адресність директив, обов'язковість виконання розпоряджень і вказівок?**
- а) організаційно-адміністративні
  - б) економічні
  - в) соціальні
- 47. З якою модифікацією системного підходу до управління корелює наступна характеристика – з'ясування внутрішніх зв'язків і залежностей між елементами системи, які допомагають отримати уявлення про внутрішню організацію об'єкта?**
- а) системно-комплексний
  - б) системно-структурний
  - в) системно-цільовий
- 48. З якою модифікацією системного підходу до управління корелює наступна характеристика – з'ясування умов і часу виникнення досліджуваного об'єкта, пройдені ним етапи, своєчасний стан, а також можливі перспективи розвитку?**
- а) системно-історичний
  - б) системно-інтеграційний
  - в) системно- комунікаційний
- 49. Який метод полягає у застосуванні системного аналізу в програмах, спрямованих на вирішення визначеної проблеми, і є його логічним продовженням?**
- а) програмно-цільовий
  - б) системно-функціональний
  - в) системно-інтеграційний
- 50. Організаційні, науково-технічні, екологічні, економічні, соціальні та інші відносяться до видів ... комплексно-цільових програм:**
- а) за цілями системи управління або характером
  - б) за масштабами рівнів управління
  - в) за цільовою спрямованістю
- 51. Яка тривалість дії короткострокових комплексно-цільових програм?**
- а) до 7 років
  - б) до 5 років
  - в) до 2 років
- 52. На якому етапі формування комплексно-цільових програм з'ясовуються сформовані тенденції в розвитку системи, склад і наявність ресурсів для її виконання, структура діючих факторів?**
- а) попередній аналіз
  - б) складання прогнозу її подальшого розвитку

в) розробка ресурсних програм

53. Головним механізмом утворення землеволодінь і землекористувань у всіх галузях народного господарства є:

а) регіональна економіка

б) землеустрій

в) сільськогосподарське виробництво

54. До якого складового елементу функцій управління земельними ресурсами відноситься проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних, містобудівних та інших обстежень і вишукувань?

а) інформаційне забезпечення управління земельним фондом

б) прогнозування і планування використання земель та їхня охорона

в) організація раціонального використання та охорони земель (загальні питання)

55. До якого складового елементу функцій управління земельними ресурсами відноситься розробка генеральної та регіональних схем використання й охорони земель?

а) інформаційне забезпечення управління земельним фондом

б) прогнозування і планування використання земель та їхня охорона

в) організація раціонального використання та охорони земель (часткові питання)

56. До якого складового елементу функцій управління земельними ресурсами відноситься встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень, землеволодінь та землекористувань?

а) інформаційне забезпечення управління земельним фондом

б) організація раціонального використання земель різного цільового призначення (часткові питання)

в) організація раціонального використання та охорони земель (загальні питання)

57. До якого складового елементу функцій управління земельними ресурсами відноситься впорядкування орних земель, багаторічних насаджень тощо?

а) інформаційне забезпечення управління земельним фондом

б) організація раціонального використання земель різного цільового призначення (часткові питання)

в) організація раціонального використання та охорони земель (загальні питання)

58. Процес побудови і дослідження аналогів реальних явищ, об'єктів, процесів, у яких відображені найважливіші, з погляду мети управління або дослідження, властивості й опущені другорядні, малоістотні – це:

- а) нормативне моделювання
- б) управлінське моделювання
- в) математичне моделювання

59. Стратегічною правовою базою управління земельними ресурсами є:

- а) Конституція України
- б) укази Президента України
- в) Земельний кодекс України

60. Які три форми права власності на землю передбачає чинна Конституція України?

- а) приватну, державну та комунальну
- б) приватну, державну та колективну
- в) приватну, комунальну і колективну

61. Хто здійснює від імені українського народу, згідно Конституції України, права власника на землю?

- а) Верховна Рада України
- б) Кабінет Міністрів України
- в) органи державної влади та органи місцевого самоврядування

62. Чи має право кожний громадянин України, згідно з Конституцією, право на землю?

- а) так
- б) ні
- в) частково, залежно, чи мав він судимість

63. Процес управління земельними ресурсами повинен впливати з:

- а) Конституції України
- б) указів Президента України
- в) постанов Кабінету Міністрів України

64. Закони України, Укази Президента України, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України відносяться до ... рівня управління земельними ресурсами:

- а) вищого
- б) центрального
- в) внутрішньо-організаційного

65. У якому році було прийнято крайню редакцію Земельного кодексу України?

- а) 1992 р.
- б) 2001 р.

в) 2014 р.

66. Скільки категорій земель за цільовим призначенням виділяються у чинній редакції Земельного кодексу України?

а) 7

б) 9

в) 11

67. Чи можуть іноземні громадяни та особи без громадянства набувати право власності на землі сільськогосподарського призначення, згідно чинної редакції Земельного кодексу України?

а) так (без обмеження по площі)

б) ні

в) так (до 10 га на особу)

68. Основним законодавчим актом у системі управління земельними ресурсами є:

а) Земельний кодекс

б) землеустрій

в) землевпорядкування

69. Система екологічного нормування – це:

а) сукупність структурних елементів та різних видів інституціональної підтримки (нормативно-правової, методичної, інформаційної), що забезпечують створення та ефективного використання екологічних норм

б) комплекс нормативів, регламентів, правил і вимог (санітарно-гігієнічних, екологічних, рибогосподарських, лісгосподарських тощо), спрямованих на формування екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів

в) науково обґрунтовані критерії максимально допустимих змін природних властивостей об'єктів нормування та максимально допустимого рівня впливу на навколишнє природне середовище господарської та іншої діяльності

70. Норматив екологічної безпеки – це:

а) порядок здійснення різних видів діяльності, встановлений з метою дотримання діючих екологічних нормативів та екологічних регламентів

б) комплекс положень, умов, виконання яких є необхідним для дотримання екологічних нормативів

в) науково обґрунтовані критерії безпеки та (або) нешкідливості для людини та інших живих організмів факторів навколишнього природного середовища

71. Екологічний норматив антропогенного навантаження – це:

а) науково обґрунтовані критерії гранично допустимого впливу антропогенних факторів, який не змінює якості навколишнього природного

середовища, або змінює його у допустимих межах та гарантує екологічну безпеку для людини й інших живих організмів

б) оптимальні умови існування екосистеми, які забезпечують стабільність її структурних та функціональних характеристик

в) обґрунтовані критерії раціонального природокористування, спрямовані на досягнення максимального соціально-економічного ефекту господарської діяльності за дотримання екологічних нормативів охорони природних ресурсів

72. Обмеження на використання техніки, технологій та матеріалів у різних галузях господарства, наприклад, регламентація з екологічних позицій технології виробництва певного виду продукції, регламентація технології очищення стічних вод тощо охоплюють блок ... нормативної бази раціонального використання земельних ресурсів:

а) еколого-технічних та еколого-технологічних норм

б) еколого-економічних та соціально-екологічних норм

в) природоохоронних норм

73. Нормативи, правила, вимоги до управління у галузі управління використання та охорони земель, спрямовані на екологізацію природокористування охоплюють блок ... нормативної бази раціонального використання земельних ресурсів:

а) еколого-технічних та еколого-технологічних норм

б) еколого-економічних та соціально-екологічних норм

в) природоохоронних норм

74. Нормативи і правила екологічної безпеки, екологічні норми, ресурсогосподарські нормативи і правила охоплюють блок ... нормативної бази раціонального використання земельних ресурсів:

а) еколого-технічних та еколого-технологічних норм

б) еколого-економічних та соціально-екологічних норм

в) природоохоронних норм

75. Гранично допустимі концентрації (ГДК) відносяться до ... природоохоронних норм раціонального використання земельних ресурсів:

а) екологічних

б) ресурсогосподарських

в) нормативів і правил екологічної безпеки

76. Екологічні нормативи якості екосистем різних рангів, екологічні нормативи та правила охорони природних ресурсів, екологічні нормативи антропогенного навантаження відносяться до ... природоохоронних норм раціонального використання земельних ресурсів:

а) екологічних

б) ресурсогосподарських

в) нормативів і правил екологічної безпеки

77. Нормативи споживання природних ресурсів як сировини виробничого призначення, питомі нормативи утворення відходів (на одиницю продукції, технологічного обладнання, використаного ресурсу та ін.), нормативи використання вторинних ресурсів; нормативи утилізації відходів виробництва відносяться до ... природоохоронних норм раціонального використання земельних ресурсів:

а) екологічних

б) ресурсогосподарських

в) нормативів і правил екологічної безпеки

78. Нормативи використання природних ресурсів можуть бути розподілені на дві великі групи:

а) загальнодержавні та регіональні поресурсні нормативи

б) регіональні та місцеві поресурсні нормативи

в) регіональні та галузеві поресурсні нормативи

79. Спосіб використання земель, що забезпечує потреби нинішнього покоління без завдання шкоди можливості майбутнього покоління забезпечувати свої власні потреби називають:

а) базове землекористування

б) стале землекористування

в) відтворювальне землекористування

80. Який процес, що потребує контролю при перетворенні існуючої системи землекористування у сталу, характеризують такі показники: змитість, дефльованість, підтоплення, осолонцювання, оглеєність, оторфування?

а) трансформація земельних угідь

б) зміна властивостей ґрунтового покриву

в) контроль освоєння організації території

81. Який процес, що потребує контролю при перетворенні існуючої системи землекористування у сталу, характеризують такі показники: рекомендовані і фактичні площі угідь?

а) трансформація земельних угідь

б) зміна властивостей ґрунтового покриву

в) контроль землекористування

82. Який процес, що потребує контролю при перетворенні існуючої системи землекористування у сталу, характеризують такі показники: рекомендовані і фактичні дози агрохімікатів, способи обробітку, протиерозійні заходи?

а) трансформація земельних угідь

б) контроль технологій

в) контроль землекористування

83. Який процес, що потребує контролю при перетворенні існуючої системи землекористування у сталу, характеризують такі показники: ушкодження угідь і посівів, облік проективного покриття ґрунту рослинністю, зміна глибини гумусового профілю, облік іригаційної ерозії?

- а) оцінка ерозійних явищ
- б) стан меліоративних ґрунтів
- в) зміни основних властивостей і режимів ґрунтів

84. За яким з показників можна дати оцінку соціальної підсистеми організаційної системи управління земельними ресурсами?

- а) показник рівня кваліфікації працівників
- б) середнє число працівників на один функціональний підрозділ
- в) показник оперативності проходження інформації

85. За яким з показників можна дати оцінку організаційної підсистеми організаційної системи управління земельними ресурсами?

- а) показник повноти інформації
- б) показник інтеграції колективу групи
- в) показник ієрархічності структури управління

86. За яким з показників можна дати оцінку інформаційної підсистеми організаційної системи управління земельними ресурсами?

- а) показник рівня згуртованості колективу визначеної групи
- б) середнє число працівників на один функціональний підрозділ
- в) показник оперативності проходження інформації

87. Законодавчо-нормативне регулювання державою використання та охорони земель є одним із основних ... механізмів управління земельними ресурсами в Україні:

- а) організаційно-економічних
- б) правових
- в) організаційно-фінансових

88. Оцінка землі як природного ресурсу і засобу виробництва в сільському і лісовому господарстві та як просторового базису в суспільному виробництві за показниками, що характеризують продуктивність земель, ефективність їх використання та дохідність з одиниці площі – це:

- а) бонітетна оцінка земель
- б) економічна оцінка земель
- в) експертна грошова оцінка земель

89. Продуктивність земель, ефективність їх використання та дохідність з одиниці площі є основними показниками, за якими проводиться ... оцінка земель:

- а) бонітетна
- б) економічна
- в) експертна грошова

90. На які категорії земель поширюється проведення економічної оцінки?

- а) всі
- б) землі природоохоронного, рекреаційного і історико-культурного призначення
- в) землі водного і лісового фондів

91. Грошова оцінка земель поділяється на:

- а) загальнодержавну і регіональну
- б) базову і внутрігосподарську
- в) нормативну і експертну

92. Врегульований нормами чинного законодавства окремий вид земельно-кадастрової діяльності відповідних суб'єктів, спрямованої на одержання, поширення, використання інформації, необхідної для визначення розміру земельного податку, ринкової вартості земельних ділянок при укладенні цивільно-правових угод, а також для інших потреб – це:

- а) економічна оцінка земель
- б) експертна грошова оцінка земель
- в) нормативна грошова оцінка земель

93. Яка з видів оцінок земель використовується при здійсненні цивільно-правових угод щодо земельних ділянок?

- а) економічна оцінка земель
- б) експертна грошова оцінка земель
- в) нормативна грошова оцінка земель

94. Базою плати за землю є ... оцінка земель:

- а) економічна
- б) експертна грошова
- в) нормативна грошова

95. Відшкодуванню втрат сільськогосподарського виробництва підлягають втрати:

- а) сільськогосподарських угідь
- б) несільськогосподарських угідь
- в) сільськогосподарських земель

96. Об'єктами плати за землю є:

- а) земельні ділянки
- б) власники землі
- в) землекористувачі

97. Суб'єктами плати за землю є:

- а) земельні ділянки
- б) власники землі
- в) сільськогосподарські угіддя

98. Надання податкових і кредитних пільг, звільнення від плати за земельні ділянки, дотації і компенсації громадянам та юридичним особам, які виконують заходи, пов'язані з раціональним використанням та охороною земель є одним із ... стимулів раціонального використання та охорони земель:

- а) організаційних
- б) економічних
- в) господарських

99. Постійним користування землею на правах оренди визнається:

- а) понад 10 років
- б) понад 25 років
- в) без заздалегідь встановленого строку

100. У постійне користування можуть надаватися лише землі ... форми власності:

- а) приватної
- б) комунальної
- в) державної

101. Хто повинен відшкодувати землекористувачу витрати на підвищення родючості ґрунту?

- а) власник землі
- б) держава
- в) органи місцевого самоврядування

102. Хто повинен відшкодувати землевласнику компенсацію за погіршення родючості ґрунту?

- а) користувач землі
- б) держава
- в) органи місцевого самоврядування

103. До якого заходу прямого економічного стимулювання землекористування за здійснення землеохоронних заходів відноситься такі методи стимулювання, як щорічне відшкодування частини неoderжаного доходу та компенсація вартості насіння трав та витрат на їх посів?

- а) консервація ріллі та інших сільськогосподарських угідь способом заліснення
- б) консервація орної землі шляхом залуження
- в) протиерозійний обробіток ґрунту

104. До якого заходу прямого економічного стимулювання землекористування за здійснення землеохоронних заходів відноситься такі методи стимулювання, як надання субсидії на придбання ґрунтозахисної техніки та погектарні виплати за проведення протиерозійних агротехнічних заходів на сільськогосподарських угіддях?

а) консервація ріллі та інших сільськогосподарських угідь способом заліснення

б) консервація орної землі шляхом залуження

в) протиерозійний обробіток ґрунту

105. До якого заходу прямого економічного стимулювання землекористування за здійснення землеохоронних заходів відноситься такі методи стимулювання, як щорічне відшкодування неодержаного доходу з площ угідь, зайнятих насадженнями та компенсація витрат на створення та догляд за насадженнями до змикання крон?

а) консервація ріллі та інших сільськогосподарських угідь способом заліснення

б) консервація орної землі шляхом залуження

в) створення полезахисних лісосмуг

106. До якого заходу прямого економічного стимулювання землекористування за здійснення землеохоронних заходів відноситься такі методи стимулювання, як компенсація витрат на придбання насіння та проведення культуртехнічних робіт?

а) окультурення природних кормових угідь

б) консервація ріллі та інших сільськогосподарських угідь способом заліснення

в) створення полезахисних лісосмуг

107. До якого заходу прямого економічного стимулювання землекористування за здійснення землеохоронних заходів відноситься такі методи стимулювання, як відшкодування витрат на придбання меліорантів (вапно- та гіпсовмісних матеріалів) та виконання меліоративних робіт?

а) проведення хімічної меліорації ґрунтів

б) окультурення природних кормових угідь

в) створення насаджень вздовж берегів річок, водойм, в ярах і балках

108. Розмежування земель з виділенням особливих зон і визначенням для кожної з них цільового призначення, пріоритетних функцій і відповідних режимів землекористування називають:

а) зонуванням

б) кадастром

в) землевпорядкуванням

109. До якого рівня державної політики у сфері організаційно-правових засад регулювання ринку земель відноситься реєстрація земельних ділянок несільськогосподарського призначення, інших об'єктів нерухомого майна та прав на них?

- а) загальнодержавного
- б) регіонального
- в) місцевого

110. До якого рівня державної політики у сфері організаційно-правових засад регулювання ринку земель відноситься справляння плати за земельні ділянки?

- а) загальнодержавного
- б) регіонального
- в) місцевого

111. Відносно відокремлені напрями управлінської діяльності, які дають змогу здійснити певний вплив на об'єкт управління з метою вирішення поставленого завдання – це:

- а) функції управління
- б) методи управління
- в) задачі управління

112. Збір інформації, комплексна оцінка, з'ясування суперечностей проблем, тенденції розвитку відносяться до ... загальних функцій управління:

- а) організації
- б) планування
- в) контролю

113. Напрями діяльності, розподіл повноважень, упорядкування структури управління відносяться до ... загальних функцій управління:

- а) організації
- б) планування
- в) контролю

114. Розподіл контрольних функцій, відомчий контроль, стандарти і критерії контролю відносяться до ... загальних функцій управління:

- а) організації
- б) планування
- в) контролю

115. Поєднання інтересів, визначення потреб, моніторинг потреб, мотиваційні регулятори відносяться до ... загальних функцій управління:

- а) організації

б) планування

в) мотивації

116. До якої функції управління земельними ресурсами відноситься встановлення процедури визнання факту виникнення або припинення права власності і права користування земельними ділянками, вміщує сукупність відомостей і документів про місце розташування та правовий режим цих ділянок, їх оцінку, класифікацію земель, кількісну та якісну характеристику, розподіл серед власників землі та землекористувачів?

а) функції землевпорядкування

б) функції державного земельного кадастру

в) функції вивчення і картографування земель

117. До якої функції управління земельними ресурсами відноситься забезпечення дотримання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України, реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земельних ресурсів, запобігання порушенням законодавства України у сфері використання й охорони земель, своєчасному виявленні таких порушень і вжитті відповідних заходів?

а) функції моніторингу земель

б) функції державного контролю за використанням і охороною земель

в) функції економічного регулювання раціонального землекористування

118. До якої функції управління земельними ресурсами відноситься перевірка відповідності проектної документації вимогам чинного законодавства України, встановленим стандартам, нормам і правилам, підвищення якості проектної документації?

а) функції експертизи землевпорядної документації

б) функції стандартизації й нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів

в) функції моніторингу земель

119. До якої функції управління земельними ресурсами відноситься забезпечення екологічної й санітарно-гігієнічної безпеки громадян прийняттям відповідних нормативів і стандартів, які визначають вимоги щодо якості землі, допустимого антропогенного навантаження на ґрунти та окремі території, допустимого сільськогосподарського освоєння земель?

а) функції експертизи землевпорядної документації

б) функції стандартизації й нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів

в) функції моніторингу земель

120. Яка функція управління земельними ресурсами представляє собою сукупність елементів, дій (іпотека, земельні банки, земельні суди, товарні біржі, посередницькі і брокерські фірми, аукціони тощо), її завдання – забезпечення гармонійного функціонування всієї системи управління земельними ресурсами?

- а) функція розвитку інфраструктури ринку землі
- б) функція інноваційно-інвестиційної діяльності
- в) функція експертизи землевпорядної документації

121. Який перший етап рекомендується при запровадженні системи управління земельними ресурсами регіонів?

- а) визначення регіональних особливостей землекористування та доцільність для регіону окремої системи
- б) створення нових адміністративно-управлінських механізмів
- в) розроблення нових або удосконалення існуючих регламентів

122. Якими недоліками характеризується сформована практика управління регіональними земельними ресурсами?

- а) невпорядкованість міжвідомчого розподілу повноважень з регулювання земельних відносин
- б) відсутність дублювання виконання управлінських завдань
- в) розмежування виконуваних різними органами державної влади управлінських і виробничих (техніко-технологічних) функцій

123. Відправною точкою земельної реформи в м. Київ є:

- а) Закон України „Про землю”
- б) Закон України „Про столицю України”
- в) Закон України „Про оцінку землі”

124. Якою особливою характеристикою володіють міські землі як об’єкт нерухомості, що приносить дохід?

- а) потенційний ріст ціни на землю
- б) рівномірні грошові потоки від землекористування
- в) жорсткі умови фінансування й особлива податкова політика

125. Чи належать до міських земель, відповідно до Земельного кодексу України, землі, зайняті міськими лісами?

- а) належать
- б) не належать
- в) частково належать

126. Яка категорія земель складає найбільшу частку у Земельному фонді міста Києва?

- а) землі водного фонду
- б) землі промисловості, транспорту, зв’язку, енергетики, оборони

в) землі лісового фонду

127. Співвідношення цін на землю в центральній і периферійній частині великих міст досягає:

а) 1:2

б) 1:10

в) 1:100

128. Що визначає склад земель міста, об'єднаних загальними ознаками перспективного функціонального використання?

а) план зонування земель

б) план управління земельними ресурсами

в) концепція розміщення житлових зон

129. Різні частини території, обмежені природними і штучними перешкодами; які мають визначену якісну й економічну цінність, а також відносну однотипність усередині – це:

а) квартали міста

б) райони міста

в) зони міста

130. Які основні завдання покладені на реалізацію цілей управління земельними ресурсами на місцевому рівні?

а) об'єднання функцій у сфері регулювання земельних відносин

б) об'єднання повноважень органів державної влади й органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин

в) здійснення діяльності з управління земельними ресурсами

131. Процеси використання землі в межах муніципального утворення є ... управління земельними ресурсами на місцевому рівні:

а) об'єктом

б) предметом

в) методом

132. Земельні ділянки є ... управління земельними ресурсами на місцевому рівні:

а) об'єктом

б) предметом

в) методом

133. Об'єктами комунальної власності є:

а) землі, що перебувають у межах населених пунктів та за їхніми межами, на яких розміщені майнові об'єкти комунальної власності, крім земель державної і приватної власності, а також землі запасу

б) землі, що перебувають у межах населених пунктів, на яких розміщені майнові об'єкти комунальної власності, разом із землями державної і приватної власності, а також землі запасу

в) землі, що перебувають у межах населених пунктів та за їхніми межами, на яких розміщені майнові об'єкти комунальної власності, разом із землями державної і приватної власності

134. Суб'єктами управління земельними ресурсами на місцевому рівні є:

а) органи регіонального самоврядування та регіональні органи Держгеокадастру України

б) органи місцевого самоврядування та місцеві органи Держгеокадастру України

в) землевласники, землекористувачі, орендарі землі

135. Як впливає наявність державної власності на території муніципального утворення?

а) значно гальмує розвиток земельного ринку

б) значно пришвидшує розвиток земельного ринку

в) незначно впливає на розвиток земельного ринку

136. Який характер мають дії з вилучення і надання земель із правового погляду?

а) правонаділяючий

б) правозабезпечуючий

в) правоохоронний

137. Який характер мають дії з ведення земельного кадастру із правового погляду?

а) правонаділяючий

б) правозабезпечуючий

в) правоохоронний

138. Який характер мають дії з охорони земель із правового погляду?

а) правонаділяючий

б) правозабезпечуючий

в) правоохоронний

139. Процеси використання землі для різних сфер життєдіяльності (напрямок, характер, технологія і т.д.) є ... управління земельними ресурсами у великих містах:

а) об'єктом

б) предметом

в) методом

140. Сучасними завданнями прогнозування розвитку міських територій є:

а) перехід від екстенсивного до інтенсивного розвитку сформованого просторово-історичного комплексу населеного пункту і створення оптимальної структури міського землеволодіння (землекористування) з урахуванням науково-технічних і еколого-економічних вимог, пропонованих до сучасних селітебно-промислових конгломератів міських землекористувань;

б) удосконалення зовнішньої структури середовища міста на основі застосування досягнень науково-технічного процесу з метою збільшення питомої землеємності виробленої продукції і зменшення площі житлової забудови на одиницю земельної площі;

в) збільшення загальної кількості ресурсів зайнятих у виробництві з одночасним забезпеченням зростаючих потреб суспільства, шляхом встановлення протиріч між існуючими і перспективними цілями

141. На перспективне використання міських територій мають вплив такі тенденції:

а) тенденції, пов'язані з інтенсивним розвитком міської території

б) тенденції, пов'язані з ростом чисельності населення і його соціально-економічним складом

в) тенденції, пов'язані з відсутністю урбанізації

142. Організація управління земельними ресурсами у великих містах має ... структуру, ніж в адміністративних районах:

а) менш складну

б) більш складну

в) однакову

143. У державній власності перебувають ... :

а) усі землі України, крім земель комунальної та приватної власності

б) усі землі України, крім земель приватної власності

в) усі землі України

144. Чи можуть землі атомної енергетики перебувати у складі земель комунальної власності?

а) так

б) ні

в) частково

145. Чи можуть землі під об'єктами природно-заповідного фонду та історико-культурними об'єктами, що мають національне та загальнодержавне значення, перебувати у приватній власності?

а) так

б) ні

в) частково

146. Які обмеження мають землі, які перебувають у державній власності і які не підлягають передачі в комунальну власність?

а) мають обмеження по площі і місцем розташування

б) мають обмеження по категоріях

в) землі не обмежені ні категоріями, ні розмірами площ, ні місцем розташування

147. Перелік земель державної власності, що не підлягають передачі у приватну власність, є ... порівняно з переліком земельних об'єктів, які не можуть передаватись у комунальну власність:

а) ширшим

б) вужчим

в) однаковим

148. Суб'єктом права власності на державні землі та конкретні земельні ділянки, що входять до їх складу, завжди є:

а) держава

б) державні органи влади

в) Держгеокадастр України

149. Головним джерелом виникнення комунальної власності на землю були і залишаються:

а) державні земельні ресурси

б) приватні земельні ресурси

в) колективні земельні ресурси

150. У комунальній власності перебувають:

а) усі землі в межах населених пунктів, а також земельні ділянки за їх межами, на яких розташовані об'єкти комунальної власності

б) усі землі в межах населених пунктів, крім земель приватної та державної власності, на яких розташовані об'єкти комунальної власності

в) усі землі в межах населених пунктів, крім земель приватної та державної власності, а також земельні ділянки за їх межами, на яких розташовані об'єкти комунальної власності

151. Чи можуть землі загального користування населених пунктів (майдани, вулиці, проїзди, шляхи, набережні, пляжі, парки, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів тощо) передаватись у приватну власність?

а) можуть

б) не можуть

в) частково можуть

152. Суб'єктами права комунальної власності на землю є:

а) районні державні адміністрації

- б) територіальні громади
- в) органи місцевого самоврядування

153. Жителі, об'єднані постійним проживанням у межах сіл, селищ і міст, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр – це:

- а) населений пункт
- б) територіальна громада
- в) територіальна одиниця

154. Чи тотожні поняття „адміністративно-територіальна одиниця” і „територіальна громада”?

- а) тотожні
- б) не тотожні
- в) частково тотожні

155. Підстави набуття права приватної власності на земельні ділянки юридичними особами ... з підставами набуття права власності на землю громадянами:

- а) не збігаються
- б) збігаються
- в) частково збігаються

156. Чи передбачено для юридичних осіб безоплатну передачу земель державної та комунальної власності?

- а) передбачено
- б) не передбачено
- в) частково передбачено

157. Які існують обмеження для іноземних суб'єктів права власності на землю на купівлю земельних ділянок, на відміну від громадян України?

- а) не існує обмежень
- б) обмеження щодо категорій земель, місця їх розташування
- в) обмеження щодо категорій земель, місця їх розташування, мети використання, умов одержання

158. Якщо іноземні громадяни, особи без громадянства, іноземні юридичні особи отримали у спадщину землі сільськогосподарського призначення, то ... :

- а) вони вступають у їх законне володіння
- б) вони можуть лише використовувати ці землі, як землекористувачі
- в) ці землі підлягають відчуженню

159. Якщо іноземні громадяни, особи без громадянства, іноземні юридичні особи отримали у спадщину/купили земельні ділянки несільськогосподарського призначення, то ... :

- а) вони вступають у їх законне володіння
- б) вони можуть лише використовувати ці землі, як землекористувачі
- в) ці землі підлягають відчуженню

160. Земельні ділянки, одержані іноземним громадянами, особами без громадянства та іноземними юридичними особами у власність, набувають правову природу ... :

- а) приватної земельної власності
- б) комунальної земельної власності
- в) державної земельної власності

161. Як називається форма права спільної власності на землю, коли земельна ділянка може перебувати у спільній власності з визначенням частки кожного з учасників цієї власності?

- а) спільна сумісна власність
- б) спільна часткова власність
- в) спільна визначена власність

162. Як називається форма права спільної власності на землю, коли земельна ділянка може перебувати у спільній власності без визначення часток учасників?

- а) спільна сумісна власність
- б) спільна часткова власність
- в) спільна визначена власність

163. Максимальна кількість учасників спільної власності на землю обмежена у кількості:

- а) 2 осіб
- б) 10 осіб
- в) не обмежена

164. На які 2 види поділяються земельні угіддя?

- а) державні та недержавні
- б) підпорядковані та непідпорядковані
- в) сільськогосподарські та несільськогосподарські

165. Відповідно до напрямів використання (за цільовим призначенням) всі землі України поділяються на ... категорій:

- а) сім
- б) дев'ять
- в) одинадцять

166. Яка категорія земельних ресурсів займає найбільшу площу у межах території України?

- а) землі житлової та громадської забудови
- б) землі сільськогосподарського призначення
- в) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

167. Яка частка сільськогосподарських земель до загальної площі території України?

- а) 54 %
- б) 71 %
- в) 80 %

168. Яка частка ріллі до загальної площі території України?

- а) 54 %
- б) 71 %
- в) 80 %

169. Яка частка лісів та інших лісовкритих площ до загальної площі території України?

- а) 18 %
- б) 15 %
- в) 12 %

170. Які природні ресурси України займають перше місце за продуктивністю природних ресурсів?

- а) мінеральні
- б) сільськогосподарські
- в) природно-рекреаційні

171. У новому Цивільному кодексі України земельні ділянки визначені видом ... майна:

- а) нерухомого
- б) рухомого
- в) особливо цінного

172. Виходячи із принципів цивільного законодавства, земельна ділянка може бути:

- а) рухомою і нерухомою
- б) подільною і неподільною
- в) індивідуальною і колективною

173. Площа земельної ділянки визначається ... :

- а) після виносу межі в натуру
- б) після накреслення меж на плані
- в) після одержання права власності на землю

174. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового режиму мають потрійну правову характеристику:

- а) загальний об'єкт, частковий об'єкт, опосередкований об'єкт
- б) загальний об'єкт, цільовий об'єкт, частковий об'єкт
- в) загальний об'єкт, родовий об'єкт, безпосередній об'єкт

175. За споживчими властивостями землі сільськогосподарського призначення ділять на:

- а) сільськогосподарські і несільськогосподарські
- б) родючі і неродючі
- в) придатні і непридатні

176. Встановлені законодавством порядок, умови, межа експлуатації (використання) земель для конкретних цілей відповідно до категорій земель – це:

- а) цільове використання земель
- б) цільове призначення земель
- в) цільове застосування земель

177. Хто користується переважним правом викупу земель, будинків і споруд, передбачених затвердженою землевпорядною і містобудівною документацією для розвитку населених пунктів та інших громадських потреб?

- а) сільські, селищні та міські ради
- б) районні ради та районні ради у містах
- в) органи державної влади

178. Основний юридичний документ, що визначає в інтересах населення умови проживання, напрями і межі територіального розвитку, функціональне зонування, забудову і благоустрій території, збереження історико-культурної і природної спадщини, називають:

- а) проект (план) міста, іншого поселення
- б) генеральна схема розселення
- в) проекти землеустрою поселення

179. Генеральні плани поселення затверджуються на:

- а) 5-10 років
- б) 10-15 років
- в) 25-30 років

180. Проекти детального планування поселення розробляються на:

- а) 1-2 роки
- б) 3-5 років
- в) 10-15 років

181. В управлінні використанням та охороною земель лісового фонду прийнято розрізняти органи державного управління:

- а) загальнодержавної і регіональної компетенції
- б) загальної і спеціальної компетенції
- в) державної і муніципальної компетенції

182. Державним органом, який здійснює державне управління у сфері використання, захисту і охорони лісів як свого основного завдання є:

- а) Державна моніторингова служба по лісовому господарству
- б) Державна регуляторна служба по лісовому господарству
- в) Державний комітет України по лісовому господарству

183. Терміни довгострокового тимчасового користування лісами є:

- а) від 1 до 50 років
- б) від 25 до 50 років
- в) від 50 до 75 років

184. Терміни короткострокового тимчасового користування лісами є:

- а) до 1 року
- б) від 1 до 10 років
- в) від 1 до 25 років

185. Засноване на договорі строкове платне використання лісових ділянок, які виділяються для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей, проведення науково-дослідних робіт є ... тимчасове користування лісами:

- а) короткострокове
- б) довгострокове
- в) коротко-і довгострокове

186. Право на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною лісовою ділянкою називають ... :

- а) лісовий сервітут
- б) земельний сервітут
- в) цивільний сервітут

187. Комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективної організації та науково обґрунтованого ведення лісового господарства, охорони, захисту, раціонального використання, підвищення екологічного та ресурсного потенціалу лісів, культури ведення лісового господарства, отримання достовірної і всебічної інформації про лісовий фонд України охоплює:

- а) лісозаготівля
- б) лісорозведення

в) лісовпорядкування

188. Спеціальним уповноваженим державним органом управління у сфері використання водного фонду є:

- а) Державна моніторингова служба по водному господарству
- б) Державна регуляторна служба по водному господарству
- в) Державний комітет України по водному господарству

189. Як називають розрахункові матеріали, які зіставляють потребу у воді з наявними на певній території водними ресурсами?

- а) водогосподарський режим
- б) водогосподарські баланси
- в) водогосподарські потреби

190. Право користування земельною ділянкою на землях водного фонду виникає після:

- а) накреслення меж цієї ділянки на плані
- б) встановлення меж цієї ділянки у природі (на місцевості)
- в) встановлення меж цієї ділянки у природі (на місцевості) і одержання відповідного документа, що посвідчує це право

191. Чим посвідчується право постійного користування землями водного фонду?

- а) державним актом
- б) договором водокористування
- в) договором, засвідченим нотаріально

192. Користування землями прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм і на островах здійснюється у режимі ... господарської діяльності:

- а) обмеженої
- б) необмеженої
- в) заборонено проводити господарську діяльність

193. Для створення сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколоводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо озер, водосховищ і інших водойм встановлюються:

- а) природоохоронні зони
- б) водоохоронні зони
- в) прибережні захисні смуги

194. До складу водоохоронних зон обов'язково входять:

- а) русло річки
- б) русло і заплава річки
- в) русло, заплава річки, перша надзаплавна тераса

195. Ширина водоохоронної зони морів, морських заток і лиманів становить:

- а) 100-500 м від урізу води
- б) 500 м від урізу води
- в) не менше як 2 км від урізу води

196. Прибережні захисні смуги встановлюють для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів шириною:

- а) 5 м
- б) 25 м
- в) 50 м

197. Прибережні захисні смуги встановлюють для великих річок, водосховищ на них та озер шириною:

- а) 25 м
- б) 50 м
- в) 100 м

198. Якщо крутизна схилів перевищує 3 градуси, мінімальна ширина прибережної захисної смуги:

- а) не змінюється
- б) подвоюється
- в) потроюється

199. З часу відновлення незалежності України площа природно-заповідних територій:

- а) зменшилася
- б) збільшилася
- в) залишилась практично незмінною

200. Відносно велика територія, яка переважно складається з декількох екосистем, що не зазнали (або несуттєво зазнали) змін у результаті господарської діяльності людини, де забезпечується охорона флори і фауни або геоморфологічних систем, особливо цінних з наукової, просвітньої, виховної та рекреаційної позицій – це:

- а) природні заповідники
- б) національні природні парки
- в) біосферні заповідники

201. Відносно великі природно-територіальні комплекси, вилучені з господарського використання з метою: збереження і відновлення в природних умовах особливо цінної фауни і флори, що зникає; збереження унікальних і цінних об'єктів неживої природи (печери, мінеральні джерела тощо); збереження для науково-дослідних робіт і культурно-просвітницьких цілей екосистем, не порушених господарським впливом,

як еталонів природи; охорони природного розмаїття ландшафтів різних природно-географічних зон країни – це:

- а) природні заповідники
- б) національні природні парки
- в) біосферні заповідники

202. Природно-територіальні комплекси, створені для забезпечення можливості порівняльно-екологічних досліджень у екосистемах; отримання інформації про розвиток модифікованих суспільством природних ландшафтів; організація державної та глобальної систем моніторингу навколишнього середовища; забезпечення міжнародної співпраці в галузі його охорони; збереження генофонду біосфери – це:

- а) природні заповідники
- б) національні природні парки
- в) біосферні заповідники

203. Територіально невеликі ділянки (до 2 га) або ж окремі об'єкти живої чи неживої природи називають:

- а) заповідні урочища
- б) регіональні ландшафтні парки
- в) пам'ятки природи

204. Які об'єкти природно-заповідного фонду створюють на незначних територіях (2-100 га) з метою збереження унікальних екосистем і об'єктів неживої природи, що мають наукове, господарське або культурно-естетичне значення?

- а) заповідні урочища
- б) регіональні ландшафтні парки
- в) пам'ятки природи

205. Які об'єкти природно-заповідного фонду є результатом людської праці й мають значне народногосподарське значення?

- а) пам'ятки природи
- б) природні об'єкти штучного походження
- в) заказники природи

206. Нижче якої висоти над землею заборонено проліт літаків та вертольотів у межах територій природних заповідників?

- а) нижче 2000 м
- б) нижче 5000 м
- в) нижче 10000 м

207. Спеціально уповноваженим органом державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є:

- а) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

- б) Міністерство соціальної політики України
- в) Міністерство аграрної політики та продовольства України

208. Землі, що мають природні лікувальні властивості і використовуються або можуть бути використані для профілактики захворювань і лікування людей, відносять до земель:

- а) оздоровчого призначення
- б) рекреаційного призначення
- в) лікувального призначення

209. Спеціально уповноваженим органом державного управління землями оздоровчого призначення є:

- а) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
- б) Міністерство соціальної політики України
- в) Міністерство охорони здоров'я України

210. На скільки зон передбачає поділ округів санітарної охорони задля вживання ефективних заходів щодо охорони земель оздоровчого призначення?

- а) три
- б) п'ять
- в) сім

211. Яка зона санітарної охорони охоплює територію, де виходять на поверхню мінеральні води, розміщені поклади грязей, мінеральні озера і лимани, воду яких використовують для лікувальних цілей, пляжі, а також прибережну смугу моря і територію, що прилягає до пляжів, завширшки не менше ніж 100 метрів?

- а) перша
- б) друга
- в) третя

212. Зовнішні межі якої зони збігаються з межами округу санітарної охорони курорту?

- а) першої
- б) другої
- в) третьої

213. Як називається друга зона санітарної охорони?

- а) зона суворого режиму
- б) зона обмежень
- в) зона спостережень

214. Земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень міст та інших населених пунктів, навчально-туристських та екологічних стежок, маркованих трас, земельні ділянки, зайняті територіями будинків

відпочинку, пансіонатів, об'єктів фізичної культури і спорту, туристичних баз, кемпінгів, яхт-клубів, стаціонарних і наметових туристично-оздоровчих таборів, будинків рибалок і мисливців, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів належать до земель:

- а) оздоровчого призначення
- б) рекреаційного призначення
- в) історико-культурного призначення

215. Рекреаційні території поділяють на:

- а) зони відпочинку, парки та курортні зони
- б) пансіонати, туристичні бази та водойми
- в) міські, приміські та віддалені від населених пунктів

216. Чи дозволяє Земельний кодекс України передання земель рекреаційного призначення у приватну і комунальну форми власності?

- а) дозволяє
- б) не дозволяє
- в) частково дозволяє

217. Державне управління землями історико-культурного призначення покладено на:

- а) Президента України
- б) Верховну Раду України
- в) Кабінет Міністрів України

218. До якої зони охорони пам'яток належить територія, яку виділяють для збереження і відтворення найближчого історичного середовища пам'ятки, головним або суттєвим елементом якого є пам'ятка, та створення оптимальних умов її догляду?

- а) зона регулювання забудови
- б) охоронна зона
- в) зона охорони ландшафту

219. До якої зони охорони пам'яток належить забудована або призначена під забудову територія поза межами охоронної зони, на яку поширюється композиційний вплив пам'ятки?

- а) зона регулювання забудови
- б) охоронна зона
- в) зона охорони ландшафту

220. До якої зони охорони пам'яток належить природна або близька до природної незабудована територія поза межами охоронної зони, з якою пам'ятка має активний візуальний зв'язок?

- а) зона регулювання забудови
- б) охоронна зона

в) зона охорони ландшафту

221. До якої зони охорони пам'яток належить територія поза межами пам'ятки археології та її охоронної зони, де виявлені окремі археологічні знахідки або можливе існування археологічного культурного шару, доведення якого потребує проведення шурфування або розкопок?

а) зона охорони археологічного культурного шару

б) охоронна зона

в) зона охорони ландшафту

222. У повному складі зони охорони встановлюють для:

а) пам'яток садово-паркового мистецтва, пам'яток історії

б) пам'яток архітектури і містобудування та монументального мистецтва

в) пам'яток археології

223. Чи дозволено передавати у приватну власність землі історико-культурного призначення?

а) дозволено

б) не дозволяється

в) частково дозволено

224. Демаркацію кордону проводять на:

а) карті

б) місцевості

в) в договорі між країнами

225. Делімітацію кордону проводять на:

а) карті

б) місцевості

в) в договорі

226. Випасання й утримання сільськогосподарських тварин заборонено у:

а) прикордонній смузі

б) профілактичній смузі

в) інженерній смузі

227. Чи дозволяється мисливський вид рекреаційної діяльності у прикордонній смузі?

а) дозволяється

б) не дозволяється

в) частково дозволяється

228. Головний принцип проектування організаційної структури управління полягає у:

а) відповідності організаційної структури цілям управлінської діяльності

б) оптимізації поділу праці

в) дотриманні відповідності повноважень обов'язкам

229. Невиконання якого принципу проектування організаційної структури управління приводить до росту витрат часу на доведення управлінських рішень, втрат від завищення витрат на таке доведення?

- а) формування організаційної структури управління
- б) оптимізації поділу праці
- в) відповідність організаційної структури управління зовнішньому середовищу

230. Яке міністерство спрямовує і координує діяльність центрального державного органу земельних ресурсів „Держгеокадастр”?

- а) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
- б) Міністерство аграрної політики та продовольства України
- в) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Навчальне видання

НАКОНЕЧНИЙ Юрій Ігорович
ПАНЬКІВ Зіновій Павлович

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

*методичні вказівки
для виконання самостійної роботи студентів*

Друкується в авторській редакції

Формат 60×84/16
Папір друк. Друк на різогр. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 4.2.
Тираж 100 прим.

Видавничий центр Львівського національного університету
імені Івана Франка
79000 м. Львів, вул. Дорошенка, 41